

zijn om Nederland te hulp te komen. Hoe zouden zij dat kunnen doen, als zij het Nederlandse krijgsplan niet kenden en als zij niet wisten waar Nederland het dringendst behoefte aan had? Generaal Reynders dacht dat het voldoende was om pas bij een Duitse invasie verbindingsofficieren naar het buitenland te sturen¹, maar minister van Kleffens was van opinie dat het lang niet zeker was dat men daar dan voldoende tijd voor zou hebben; hij kwam op het denkbeeld om de nodige informatie neer te leggen in brieven die men voorshands gesloten zou deponeren bij de Nederlandse gezantschappen in Brussel, Parijs en Londen: zou de Duitse invasie werkelijkheid worden, dan zouden die brieven onmiddellijk aan de regeringen en aan de militaire leiders van België, Frankrijk en Engeland overhandigd kunnen worden. Een eerste stuk 'waarin de eventueel van de Fransen te vragen hulp wordt geregeld', werd in de nacht van vrijdag 10 op zaterdag 11 november door de Nederlandse gezant in Parijs ontvangen² – er kan maar weinig beraad aan ten grondslag gelegen hebben; daarvoor was de tijd te kort. Een betere versie moest vervaardigd worden. Daarmee belastte zich het hoofd van de afdeling operaties van het Algemeen Hoofdkwartier, majoor Wilson. Op zondag 19 november stelde hij de nieuwe stukken op³, twee officieren van GS III zorgden voor de vertaling in het Frans en het Engels⁴ en nog diezelfde avond werden die vertalingen aan de ambtswoning van minister van Kleffens afgegeven.

De korte inhoud (de stukken zijn, zoals wij nog zullen verhalen, later door andere vervangen en toen vernietigd) was, dat de Geallieerden in Noord-Brabant zo ver oostelijk moesten doordringen dat zij konden helpen bij de verdediging van de Peel-Raamstelling.⁵ Dat was nog heel wat verder dan het Albertkanaal! Inderdaad was generaal Reynders er zich niet van bewust dat zijn denkbeeld allerminst strookte met de operatieve bedoelingen van generaal Gamelin; hij had ook niet de behoefte, zich, hoe voorzichtig ook, van die bedoelingen te vergewissen: zijn opvatting was, dat de inhoud van de bij de Nederlandse gezantschappen in Brussel, Parijs en Londen gedeponeerde brieven strikt geheim moest blijven tot de dag waarop Duitsland zou aanvallen.⁶ Sloot dat niet het evidente risico in dat op die informatie dan onvoldoende gereageerd zou worden? Stellig – maar onze indruk is, dat

¹ I. H. Reynders: *De wisseling van het opperbevel*, p. 29.   ² 'Uittreksel uit het dagboek van de militair attaché', 11 nov. 1939 (*Eng.*, punt a, gestencilde bijlage 158).

³ Proces-verbaal, 3 okt. 1946, van verhoor van J. J. C. P. Wilson (Dossier-de Geer, proces-verbaal no. 33), *Eng.*, dl. I b, p. 35.   ⁴ J. G. M. van de Plassche, 29 nov. 1955.

⁵ J. J. C. P. Wilson, 30 nov. 1955.   ⁶ I. H. Reynders, 26 okt. 1955.